

VILNIAUS DARŽELIO-MOKYKLOS „SAULUTĖ“ KRIZIŲ VALDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus darželio-mokyklos „Saulutė“ krizių valdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) reglamentuoja krizių valdymą darželyje-mokykloje, krizių valdymo komandos narių funkcijas, darbo organizavimą ir bendradarbiavimą su darželio-mokyklos vaiko gerovės komisija bei institucijų bendradarbiavimą krizių valdymo darželyje-mokykloje metu.

2. Krizių valdymo tikslas:

2.1. užtikrinti, kad krizės įveikimo metu ugdymo procesas darželyje-mokykloje vyktų įprasta tvarka arba kuo greičiau prie jos grįžtų;

2.2. užtikrinti krizės paveiktiems bendruomenės nariams reikiamos pagalbos teikimą;

3. Krizių valdymo ugdymo įstaigoje koordinatoriai, organizatoriai ir vykdytojai yra Ugdymo įstaigos komanda, kuri bendradarbiauja su VGK, su pasirinktu psichologinės pagalbos teikėju (PPT) ar kt.), Savivaldybės administracija, o prireikus ir kitomis švietimo ir sveikatos sistemos įstaigomis.

4. Šiame Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

4.1. **krizinė situacija** – situacija, kurią lydi didelis nerimas, įtampa, grėsmė, nesaugumas, pavojus, pasimetimas ir kt.;

4.2. **krizė darželyje-mokykloje** - netikėtas ir/ar pavojingas įvykis, sutrikdantis įprastą bendruomenės ar atskirų jos narių veiklą, emociškai sukrečiantis visą ar didesnę ugdymo įstaigos bendruomenės dalį. Krizinių situacijų pavyzdžiai: mokinio ar bendruomenės nario savižudybė, kita komplikauta netektis: bendruomenės nario mirtis dėl nelaimingo atsitikimo ar ligos, nelaimingas atsitikimas, susijęs su mirties grėsme mokykloje, susišaudymas ugdymo įstaigoje, gaisras, įkaitų paėmimas, bendruomenės nario dingimas ir kt.;

4.3. **krizės valdymas darželyje-mokykloje** – koordinuoti veiksmai, kuriuos atlieka Ugdymo įstaigos komanda pasitelkus VGK, esant būtinybei psichologinės pagalbos teikėją (PPT ar kt.) ir Savivaldybės administraciją, siekiant įveikti krizės sukeltas pasekmes ir teikti bendruomenei veiksmingą pagalbą;

4.4. **krizių valdymo komanda darželyje-mokykloje** – nuolat veikianti krizių valdymą vykdanti komanda, kurią sudaro administracijos, švietimo pagalbos specialistų, mokytojų ar auklėtojų atstovai, turintys krizės valdymui reikiamų gebėjimų;

4.5. **krizės valdymo koordinatorius** – paskirtas ugdymo įstaigos krizių komandos vadovas arba jo deleguotas žmogus, kuris koordinuoja krizės valdymą darželyje-mokykloje ir bendradarbiauja su Vilniaus miesto savivaldybės administracijos, o prireikus ir su psichologinės pagalbos teikėjo įstaigos koordinatoriais;

4.6. **savižudybės grėsmė** – situacija, kai yra identifikuojamas asmuo, turintis ketinimų nusižudyti;

4.7. **savižudybės krizės prevencija** – veiksmai, kuriuos atlieka ugdymo įstaigos administracija kartu su ugdymo įstaigos psichologu ir socialiniu pedagogu siekdami suteikti reikiamą pagalbą ir užkirsti kelią asmens savižudybei.

II. SKYRIUS

KRIZIŲ VALDYMO UGDYMO ĮSTAIGOJE ORGANIZAVIMAS

5. Krizės valdymą įstaigoje organizuoja darželio-mokyklos krizės valdymo komanda.

5.1. Krizės valdymo komandos paskirtis - įveikti krizės sukeltas problemas, užtikrinti bendruomenei veiksmingos pagalbos teikimą, atkurti įprastą veiklą ugdymo įstaigoje;

5.2. Krizės valdymo komanda sudaryta iš 5 narių, komandai vadovauja darželio-mokyklos direktorė;

Krizės valdymo komandą sudaro:

Komandos vadovas – direktorius, (jam nesant – laikinai pavaduojantis direktorių asmuo);

Komandos nariai:

Psichologė – atsakinga už psichologinės pagalbos organizavimą ir teikimą;

Sekretorė – atsakinga už komunikaciją;

Socialinis pedagogas (jam nesant – direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams) – atsakingas už saugumą;

Visuomenės sveikatos centro specialistė (jai nesant – dietistė) – atsakinga už pirmos pagalbos organizavimą ir suteikimą.

5.3. Ugdymo įstaigos komandos **funkcijos** krizės metu:

II nedelsiant įvertinti krizės aplinkybes;

III bendradarbiaujant su VGK nustatyti Ugdymo įstaigos komandos darbo organizavimo tvarką, pasiskirstyti funkcijomis, parengti preliminarų krizės valdymo ugdymo įstaigoje planą ir kt.;

5.3.III.1. parengtą krizės valdymo ugdymo įstaigoje planą ne vėliau kaip per 12 valandų nuo krizės identifikavimo pateikti Savivaldybės krizės valdymo koordinatoriui;

IV informuoti ugdymo įstaigos steigėją ir psichologinės pagalbos teikėją (-us) apie krizinę situaciją, o prireikus kreiptis į psichologinės pagalbos teikėją (-us) dėl pagalbos;

V su psichologinės pagalbos teikėju (jei yra pasitelktas) peržiūrėti preliminarų krizės valdymo veiksmų planą pritaikant jį esamai krizės situacijai ir įvertinti Ugdymo įstaigos turimus vidinius psichologinei pagalbai reikalingus resursus;

5.4. **plane** turi būti numatomi šie **veiksmai**:

II kreiptis pagalbos į teritorinės policijos įstaigą, medicinos įstaigas, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus miesto vaiko teisių apsaugos skyrių ir kitas institucijas (pagal poreikius);

III parengti informaciją apie krizę ugdymo įstaigos bendruomenei ir/ar žiniasklaidai:

5.4.III.1. pateikti informaciją įstaigai apie įvykį (pvz., per visuotinį bendruomenės narių susirinkimą, elektroninį dienyną, SMS žinutes, elektroniniu paštu, skambučiais tėvams ir pan.);

5.4.III.2. rengiant pranešimus ugdymo įstaigos bendruomenei pateikti tik patvirtintus faktus ir informuoti apie priimtus sprendimus prevencijai ir intervencijai;

5.4.III.3. pranešimus, interviu ir komentarus apie krizinę situaciją ugdymo įstaigos teikti žiniasklaidai suderinus su Vilniaus miesto savivaldybės administracijos ugdymo įstaigą kuruojančiu skyriumi bei Rinkodaros ir komunikacijos skyriumi;

IV nustatyti ugdymo įstaigos bendruomenės grupes ar asmenis, kuriems reikalinga psichologinė, socialinė pedagoginė, socialinė ar kita pagalba, ir ją organizuoti;

V konsultuoti bendruomenės narius individualiai ar grupėmis;

VI rengti pokalbius su ugdytiniais;

VII atlikti kitus reikiamus veiksmus;

5.5. ugdymo įstaigos komanda, Savivaldybės administracijos bei psichologinę pagalbą teikiančios įstaigos (jei į ją buvo kreiptasi) koordinatoriai nuolat stebi, renka informaciją, vertina krizės valdymo procesą, prireikus koreguoja krizės valdymo ugdymo įstaigos veiksmų planą (1 priedas);

5.6. ugdymo įstaigos komanda, įgyvendinus krizės valdymo ugdymo įstaigos numatytus veiksmus, įvertina krizės valdymo veiksmų sėkmingumą ir priima reikiamus sprendimus:

II aptaria krizės įveiką;

III sustabdo krizės valdymo ugdymo įstaigoje aktyvius veiksmus;

IV per 5 darbo dienas nuo krizės įveikos informuoja Vilniaus miesto savivaldybės administracijos ugdymo įstaigą kuruojantį skyrių apie krizės įveiką ir rezultatus;

V užpildo krizės valdymo ugdymo įstaigoje ataskaitą ir ją pateikia Vilniaus miesto savivaldybės administracijos ugdymo įstaigą kuruojančiam skyriui (2 priedas);

VI baigus aktyvius veiksmus 1–2 mėnesius tęsia rizikos grupės asmenų stebėjimą ir vertina situaciją bendruomenėje;

5.7. krizės paveiktos aukos ir jų artimieji informuojami apie psichologinės pagalbos galimybes, motyvuojami ir nukreipiami pagalbai;

5.8. ugdymo įstaigos komanda kartu su VGK numato krizių prevencijos renginių organizavimą ugdymo įstaigos bendruomenėje;

5.9. ugdymo įstaigos krizių valdymo komanda koordinuoja periodinį (kasmetinį) visų bendruomenės narių (pedagogų, kitų mokyklos darbuotojų, mokinių ir jų tėvų/globėjų) krizių valdymo žinių atnaujinimą.

6. PPT vaidmuo valdant krizinę situaciją ugdymo įstaigoje (kai Ugdymo įstaigos komanda kreipiasi dėl psichologinės pagalbos teikimo krizės įveikimui):

6.1. PPT koordinatorius ir specialistai kartu su ugdymo įstaigos koordinatoriumi aptaria psichologinės pagalbos poreikį:

II konsultuoja Ugdymo įstaigos komandą dėl krizės įveikos proceso, aptaria esamus resursus;

III esant būtinybei teikia pagalbą pačioje ugdymo įstaigoje: prisideda prie veiksmų plano sudarymo ir veiksmų koordinavimo, informacijos parengimo bendruomenei ir žiniasklaidai, psichologinės pagalbos teikimo bendruomenei;

6.2. po aktyvaus dalyvavimo krizinio įvykio valdyme:

II aptaria krizės įveiką ugdymo įstaigoje, konsultuoja ją dėl priemonių, kurias reikėtų įgyvendinti tobulinant krizių prevenciją ugdymo įstaigoje;

III organizuoja emocinę paramą specialistams, teikusiems pagalbą ugdymo įstaigos bendruomenei;

6.3. sudaro jungtinę ugdymo įstaigos psichologų krizių įveikos grupę (toliau – Jungtinė grupė), kurią tvirtina Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu:

II telkia Jungtinės grupės specialistus pagalbos ugdymo įstaigoje veiksmams;

III koordinuoja Jungtinės grupės narių teikiamą pagalbą ugdymo įstaigoje įvykus krizei;

IV veda Jungtinės grupės supervizijas krizių valdymo temomis;

6.4. vykdamą intervenciją ir postvenciją, vadovaujasi Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2018 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. V-229 „Dėl Rekomendacijų dėl krizių valdymo patvirtinimo“ bei metodine medžiaga mokyklų krizių valdymo komandoms „Krizių valdymas mokyklose“.

7. Savivaldybės administracijos vaidmuo valdant krizines situacijas:

7.1. administracijos direktoriaus įsakymu sudaroma Savivaldybės krizių valdymo komanda (Savivaldybės komanda) iš Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Bendrojo ugdymo, Ikimokyklinio ugdymo, Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinavimo, Sveikatos apsaugos ir Rinkodaros ir komunikacijos skyriaus specialistų. Vienas iš specialistų Administracijos direktoriaus įsakymu skiriamas Savivaldybės krizių valdymo komandos koordinatoriumi (toliau – Savivaldybės koordinatorius);

7.2. administracijos direktoriaus įsakymu tvirtinamas jungtinės mokyklų psichologų krizių įveikos grupės sąrašas, kuris teikiamas PPT siūlymu;

7.3. padeda/tarpininkauja krizės įveikos komandos koordinatoriui bendrauti su trečiosiomis šalimis (kitomis įvykiu besidominčiomis institucijomis, žiniasklaida, sveikatos apsaugos įstaigomis, nevyriausybinėmis organizacijomis ir pan.);

7.4. padeda įveikti grėsmes ir sunkumus iš išorės, kurie gali apsunkinti krizės įveiką ugdymo įstaigoje, ypač tais atvejais, kai yra renkama informacija apie pagalbos teikimo eigą (pvz., perdėtas žiniasklaidos ir trečiųjų šalių kišimasis į krizės valdymo procesą; perteklinis informacijos dalijimasis įvairiomis formomis įskaitant ir socialinėje elektroninėje erdvėje);

7.5. koordinuoja teikiamą informaciją žiniasklaidai apie krizinę situaciją ir jos įveiką;

7.6. savivaldybės koordinatorius stebi, vertina, inicijuoja krizių prevencijos priemonių įgyvendinimą Vilniaus ugdymo įstaigose. Kai krizė plečiasi ir/ar reikalinga papildoma pagalba, Savivaldybės administracijos Bendrojo ugdymo skyriaus ir Ikimokyklinio ugdymo skyriaus specialistas kreipiasi į kitas kompetentingas institucijas dėl pagalbos;

7.7. savivaldybės administracijos Bendrojo ugdymo skyrius arba Ikimokyklinio ugdymo skyrius priima Įstaigos komandos ataskaitą apie krizių valdymo veiksmus. Ataskaita pateikiama ne vėliau nei per 5 darbo dienas po to, kai atlikti aktyvūs krizės valdymo veiksmai (2 priedas).

III. SKYRIUS

SAVIŽUDYBĖS KRIZĖS PREVENCIJA

8. Bet kuris ugdymo įstaigos darbuotojas, sužinojęs apie mokinio, auklėtinio ar kito bendruomenės nario ketinimą nusižudyti ar mintis apie savižudybę, turi informuoti ugdymo įstaigos psichologą arba jo nesant mokyklos socialinį pedagogą. Nesant šių specialistų Ugdymo įstaigoje, informuojamas Ugdymo įstaigos komandos vadovas arba VGK pirmininkas.

9. Darželio-mokyklos komandos vadovas įvertina situaciją ir organizuoja tolesnę pagalbą, veiksmus suderindamas su VGK pirmininku.

10. Kai įtariama, kad mokinys ketina nusižudyti, nedelsiant informuojami jo tėvai/globėjai ir tolesnis pagalbos teikimas derinamas su jais. Prireikus informuojamas Savivaldybės administracijos Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinavimo skyrius ir derinami veiksmai vaiko saugumui užtikrinti.

11. Esant savižudybės krizei, tęstinę pagalbą teikia psichikos sveikatos specialistai.

12. Apie kitų įstaigos bendruomenės narių informavimą po mokinio savižudybės krizės ir jo įtraukimą į pagalbos procesą sprendžia įstaigos Krizių komanda kartu su mokiniu ir jo tėvais/globėjais.

13. Mokinio tėvams/globėjams atsisakius pagalbos mokiniui ar auklėtiniui, esančiam savižudybės krizėje, įstaigos krizių komanda apie tokį atvejį informuoja Savivaldybės administracijos Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinavimo skyrių.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. Visi pagalbą krizinėje situacijoje ugdymo įstaigai teikę specialistai turi laikytis konfidencialumo, gauti ir teikti informaciją tiek, kiek būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, nepažeidžiant vaiko teisių ir teisėtų interesų.

15. Skundų nagrinėjimo tvarka:

15.1. skundai teikiami Administracijos direktoriui arba Savivaldybės krizės valdymo komandai;

15.2. gavus skundą per 3 darbo dienas sudaroma komisija skundai nagrinėti;

15.3. skundai nagrinėjami teisės aktų nustatyta tvarka.

KRIZĖS VALDYMO UGDYMO ĮSTAIGOJE ATASKAITA

Ugdymo įstaiga _____

Traumuojantis įvykis: data, įvykio pobūdis _____

Informacijos apie įvykį šaltinis (kas informavo apie įvykį?) _____

Kada ir kokias įstaigas ugdymo įstaiga informavo apie įvykį _____

Pagalbos teikėjai: _____

Aktyvios pagalbos teikimo pradžia: _____

Aktyvios pagalbos teikimo pabaiga: _____

Pagalbos priemonės/veiksmai bendruomenei:

Pagalbos priemonės/veiksmai	Aprašymas
Informacijos apie įvykį tikslinimas, pranešimų rengimas ir platinimas, situacijos ugdymo įstaigoje įvertinimas, pirminis pagalbos gavėjų ir teikėjų nustatymas, nuolatinis situacijos stebėjimas, pagalbos priemonių tikslinimas	
Mokiniams (nurodyti pagalbos formą – individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Tėvams (nurodyti pagalbos formą – individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Ugdymo įstaigos kolektyvui (nurodyti pagalbos formą – individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Sunkumai teikiant pagalbą	

Rekomendacijos dėl galimų prevencijos priemonių įgyvendinimo siekiant spręsti pastebėtas rizikas pagalbos teikimo metu: _____

PPT koordinatorius:

(parašas)

(Vardas, pavardė)

Ugdymo įstaigos komandos koordinatorius:

(parašas)

(Vardas, pavardė)